

kan ieder lid van zijn. Zooals trouwens hier mijnheer Pilaar ook lid is van zijn algemeene fabrikantenvereniging; daar zitten ook patroons in van allerlei slag en heusch ook niet allen achtien karaats."

Broeder Pilaar schudt het hoofd en met een lachje zegt hij: „Maar Werkman, je weet toch wel beter; je weet toch, dat ik ook lid van het Christelijk Werkgeversverbond ben?"

Nu is het de beurt van Werkman om te lachen. „Ja, dat kennen we, mijnheer Pilaar", zegt hij. „Persoonlijk lid van het Christelijk Werkgeversverbond, zeker als vlag om de lading te dekken. Zoo zou ik ook nog lid van Patrimonium kunnen zijn. Maar ondertusschen blijft u toch maar met uw onderneming rustig in uw liberale fabrikantenvereniging en die is aangesloten bij het liberale Werkgeversverbond. Zoo eet u van twee walletjes, niet waar? Afijn, dat moet u zelf maar weten, maar u mist toch wel het recht om als ouderling mij hier te komen kapittelen."

„Ja, maar dat is toch niet juist, Werkman, wat u daar zegt", merkt dominee Nadenker op. „Broeder Pilaar treedt toch in zijn fabrikantervereniging als Christen op en handelt daar als Christen. We kennen toch allemaal broeder Pilaar wel, niet waar?"

„Nu ja", zegt Werkman, „misschien wel, ik ben zelfs wel geneigd om aan te nemen, dat hij dat inderdaad doet. Maar dat doe ik ook in mijn algemeene vakorganisatie, daar treed ik ook als Christen op, net zoo goed als broeder Pilaar in de zijne."

„Ja, maar dat kunt u daar toch niet!" zegt broeder Pilaar nu.

„Hoor eens", antwoordt Werkman, „als u, mijnheer Pilaar, dat kunt in uw liberale vereniging, dan kan ik het ook in mijn socialistische, en daarmee basta!"

...

Onvoldaan van beide zijden werd het bezoek beëindigd.

Maar dominee Nadenker dacht na, en dat niet alleen, hij onderzocht en besprak, en wat hij toen gewaar werd, onstelde hem. Zijn beste ouderling, broeder Pilaar, grootfabrikant, aangesloten bij een „neutrale" fabrikantenvereniging in zijn vak, die aanvankelijk betoogde, dat hij die vakorganisatie noodig had voor zijn onderneming, moest na een diepgaand gesprek met zijn dominee erkennen, dat hij als vooraanstaand man nimmer pogingen had aangewend om de Christelijke ondernemers in zijn vak in een eigen fabrikantenvereniging te organiseren; dat hij zelfs een poging, die door het Christelijk Werkgeversverbond was gedaan om in zijn vak tot afzonderlijke Christelijke organisatie te komen, had genegeerd, terwijl bovendien duidelijk aanwijsbaar was, dat moest hij erkennen, dat de z.g. „neutrale" algemeene organisatie in haar optreden naar buiten meermalen blijk gaf van de afwezigheid van den echt-Christelijken geest der naastenliefde, en niet aan het dienen van God en den naaste, maar aan het groepsbelang, het VERdienen alles werd ondergeschikt gemaakt.

Dominee Nadenker schrikte, toen zelfs broeder Pilaar de meening uitsprak, dat zaken nu eenmaal zaken zijn, en met klem betoogde hij, dat Christus' heerschappij gaat óók over het zakenleven, dat Zijn Koningschap heel het leven omvat, dat hier nooit van eenige „neutraliteit" sprake kan zijn, en dat daarom de belijdende Christenen zich dienen aan te sluiten om door een gemeenschappelijke beleving der belijdenis in iederen levenskring de geestelijke macht van het Koninkrijk Gods te openbaren.

En dominee Nadenker zei nog veel meer.

Hij zag het gevaar, het groote gevaar, dat niet uitsluitend Christelijke arbeiders werden afgetrokken van het beleven der belijdenis, maar dat Christen-patroons, zelfs van de statuut van Pilaar, bezig waren ons kerkelijk, staatkundig en maatschappelijk leven te ondermijnen. En hiervan werd hij nog meer overtuigd, toen hij hoorde, dat zijn ouderling Deegstra voorzitter was van de „neutrale" bakkersorganisatie ter plaatse, welke vijandig stond tegenover de Christelijke arbeidersorganisatie, en dat zijn andere ouderling, Lijnman, die schilderspatroon was, van geen enkele organisatie lid wenschte te zijn, noch Christelijk noch z.g. „neutraal", omdat het toch allemaal maar ging „om mekaar dood te maken in een wederzijdsche belangenstrijd. Het voerde je allemaal maar af van het ééne noodige", aldus Lijnman.

Ds Nadenker dacht na, en zuchtte wel eens: „O Kuyper, wat begrijpen velen van hen, die zeggen uw volgelingen te zijn, toch nog bitter weinig van uw grooten levensarbeid voor de erkenning van het beginsel van Gods soevereiniteit en de toepassing van dat beginsel in de praktijk!"

En Ds Nadenker, ziende welke gevaren er dreigen voor heel ons Christelijk levensterrein, dacht na over zijn preek over Zondag 40 van onzen Heidelbergse Catechismus, en had ineens zoo veel preekstof, dat hij ze in één predikatie bij lange na niet verwerken kon.

A. BORST Pzn.

MUZIKALE KRONIEK

Balans.

II.

Van den organist der kathedraal te Mechelen: Flor Peeters verschenen „Tien korallen voor orgel" ¹⁾, een verzameling, waarvan men al bij het doorbladeren aan het notenbeeld ziet, dat de muziek weloverwogen is. Iedere koraalbewerking in dezen bundel treft door smaakvolle toepassing van oudere en nieuwere harmonieën in een hechten bouw, die door constructie en rhythmiek vaak doet denken aan de koraalvoorspelen van Bach. Dit 39ste werk van Peeters is zoo rijk, dat het verantwoord is in het kort de verschillende voorspelen te vermelden.

Nr. 1 (Een kint gheboren in Bethlehem), een rustige pastorale. Nr. 2 (Herders, hij is gheboren) met het schalksche gespeel in de parallelle der begeleidende stemmen van regel 5, 6, 8 en 9 van dit koraal. Nr. 3 (Nu sijt welcomme, Jesu, lieven Heer) met een ontroerend-mooi Kyrieleis. Het pedaal is in dit nummer wat eentonig. Nr. 4 (Ons is gheboren een kindekin), dat minder boeiend is en te veel aan Bach doet denken. Nr. 5 (Maria die zoude naar Bethlehem gaen), eenvoudig en zeer smaakvol. Nr. 6 (Met desen nieuwen jare), impo- sant, geen legkaart van „moderne" dissonanten of „klankkleuren", maar een golvenspel met steeds nieuwe aspecten, oproepend de mogelijkheden van het nieuwe jaar. Nr. 7 (O Jesu soet) met zijn fijne pastellinten. Nr. 8 (Ick wil mi gaen vertroosten). Naar de moedeloze begeleiding te oordeelen, had de componist hier wel veel troost noodig. De sequenzen doen niet overtuigend, maar wat goedkoop aan. Nr. 9 (Van liefden comt groot liden) daarentegen neemt revanche. Dit nummer is vol van een serene droefheid en behoort tot het innigste uit den geheelen bundel. Nr. 10 is het koraal „Heer Jezus heeft een hofken" met vier variaties en een finale (5de variatie). Een zeer dankbaar concertnummer. Het koraal en de eerste variatie zijn sober. In de tweede variatie is de begeleiding in de bovenstem pittig van rythme, doch bitonaal ten opzichte van de overige stemmen, die in den hoofdtoonaard zijn geschreven. Door dezen simplistischen opzet doet de bovenstem wat effectmakend aan, wat zeker niet het geval zou zijn geweest, wanneer de geheele opzet van de variatie polytonaal was gehouden. Intusschen een interessant experiment! De derde variatie met zijn gebroken accoorden en de vierde met zijn chromatiek zijn muzikaal, doch een beetje gekunsteld. In de finale hervindt Peeters den echt-Vlaamschen stijl: het is één stuk bravour, waarin bepaalde harmonieën met kranige regelmaat terugkeeren.

Bij het overzien van den bundel in zijn geheel frappeert het, hoe de nummers welker inhoud betrekking heeft op het gevoelsleven, beter geslaagd zijn dan die op het religieuze leven. Weer een aanwijzing, dat verklanking van den omgang met God haast het onmogelijke van den componist vergt.

...

Koninginnedagklanken bereiken thans het oor. George Stam trapt op het pedaal van het Leeuwarder orgel een hardnekkige bas voor het Wilhelmus, laat in het „Mereck toch hoe sterck" de klokjes klingen, geeft een pianosatz over de „Zilvervloot", waarop het „O, Heer die daer" volgt, en eindigt met een Finale, die weer in het Wilhelmus uitmondt. Ziezoo, de „Fantasie over bekende Nederlandsche volksliederen" ²⁾ is klaar! Och, de feestgangers zullen zich wel geamuseerd hebben met dit bevattelijk potpourri, en het klinkt allemaal heel goed. Daar Stam reeds lang beter werk in het licht gaf, zal hij met dit werk wel niet meer pretentie hebben dan aardige amusementsmuziek bij feestelijke gelegenheden. Als zoodanig is het zeker geslaagd. Mocht echter iemand meenen in deze Fantasie ook maar een slijp van den mantel der Muze te zien gevat, dan vergist hij zich. Wij zien dan de basso ostinato in zijn onbeduidendheid, het tertsen- en kwartengescharrel en de goedkoopjes basjes in het „Mereck toch hoe sterck", en het niet „orgelmatige" in de „Zilvervloot" (dat de componist dan ook wijselijk in kerkdiensten laat coupeeren). Maar daarna volgen toch ook weer de bekoorlijke bewerking van het „O, Heer die daer" en de frissche inleidende Finale voor het Wilhelmus. Voor het grootste deel is deze Fantasie ook op harmonium te spelen.

...

Jac. Bonset gaf uit zijn 155ste opus „Variaties en fuga over een thema van Purcell" ³⁾, waarin hij het bewijs levert, dat men ook na een vruchtbare productie nog frisch werk kan leveren. Dit stuk is niet modern van structuur, maar door de vlotte bewerking van het speelsche thema maakt het een pittig indruk. De bouw der

- 1) Uitgave: B. Schott's Söhne, Mainz-Leipzig.
- 2) Uitgave: G. Alsbach & Co., Amsterdam.
- 3) Uitgave: G. Alsbach & Co., Amsterdam.

zes variaties is zeer eenvoudig (in de derde zelfs wat al te simpel) en licht aansprekend, met geslaagde vondsten, b.v. de oplopende bas in var. I, de impressionistische harmoniek in var. IV, het thema in het pedaal in var. VI, de vrolijke Fuga. Het welslagen van het geheel is niet het minst te danken aan het zwierige, in het gehoor liggende, thema, en zal op populaire orgelbepelingen een dankbaar nummer kunnen uitmaken. De herstellingsteekens zijn zoo onduidelijk gedrukt, dat ze op het eerste gezicht moeilijk van kruizen te onderscheiden zijn.

...

De „Vijf Melodiebewerkingen" ⁴⁾ van Feike Asma konden een eeuw geleden zijn geschreven, en ook dan zouden ze denzelfden indruk maken als thans. Niettemin is Asma de jongste van allen wier werk in deze „Balans" werd besproken. Een bedenkelijk verschijnsel, temeer omdat uit deze bewerkingen blijkt dat de componist de romantische harmonieën ijverig heeft bestudeerd en derzelver foefjes en alteraties vlot kan toepassen. Met dat al heeft men geen muziek, als de stuwing, de alles bezielende ontroering ontbreekt. Het is niet toevallig, dat Asma gegrepen heeft naar de melodieën van vijf liederen, die in den slapen tijd van ongeveer een eeuw geleden zijn getoonzet. Daarmee schiep hij reeds aanzienlijke moeilijkheden om tot een muzikaal bevredigend resultaat te komen. Toch zou het voor een begaafd componist, getroffen door den geestelijken inhoud van die liederen, een prachtproef zijn geweest om deze — op zichzelf sentimentele — wijzen zóó te bewerken, dat die inhoud weer in een stralend nieuw licht te voorschijn kwam. Dit is Asma niet gelukt; zelfs vreezen wij, dat hij zich dezen eisch bij het componeeren niet eens heeft gerealiseerd.

Een afzonderlijke behandeling der melodiebewerkingen (Waarheen pelgrims; Ik wensch te zijn als Jezus; Als ge in nood gezeten; De Heer is mijn herder; Jezus neemt de zondaars aan) heeft weinig zin, daar ze allemaal min of meer volgens hetzelfde recept zijn samengesteld: eerst de melodie in de sopraan met wat chromatiek uit de oude doos er tegenaan, die zoo druk altereert en moduleert, dat het geheel ziekelijk en onrustig aandoet. Dan weer de melodie, met snelle door- gaande of wisselnoten omslingerd als bloemrankjes om een vers in een poëzie-album. Door het gedraaf der noten is de componist inmiddels in vuur geraakt, om met veel vertoon van accoord-massa's en sequenzen een slotbewerking in fortissimo te produceren. De imitatieve bewerkingen in „Ik wensch te zijn als Jezus" en „Als ge in nood gezeten" zijn weliswaar vernuftiger, maar de harmoniseering is ook hier alweer nietszeggend van plichtmatigheid.

Muziek als deze „Melodiebewerkingen" is eigenlijk de grootste belemmering voor de ontwikkeling eener Protestantisch-Christelijke orgelkunst. Het leekenpubliek hoort een bekend melodietje temidden van bekende klanken en is allang tevreden. De componist wordt door dit „succes" verleid om steeds meer van zulken melkkost voor te zetten, en de serieuze pioniers, die niet den weg van den minsten weerstand kozen, vinden voor hun vaste spijs geen afzetgebied.

Wij hopen dat Asma tot het inzicht zal komen, dat hij met zulk werk op den verkeerden weg is, en dat hij in onverbiddelijke zelfkritiek alleen dat zal uitgeven, wat hijzelf geheel verantwoordt kan. In dit opzicht kan hij een voorbeeld nemen aan iemand als Samuel de Vrind, wiens debuut wij in ons vorig artikel bespraken. Aan de orgelkorallen van Flor Peeters kan hij zien, hoeveel smaakvolle mogelijkheden er zijn, om de schoonheid van geestelijke liederen in de tonenspraak van het heden (dat ook zijn tijd is!) tot uiting te brengen. Dan zal hij zich vermoedelijk nog wel eens bedenken, voordat hij een werk als dit aan zijn leermeester Jan Zwart opdraagt. Het imiteert dien meester in uiterlijkheden, zonder diens hoogtepunten van innigheid en vervoering te bereiken.

...

Van Jan Pieterszoon Sweelinck verscheen de door Erich Doflein verzorgde heruitgave van drie liedvariaties voor piano, cembalo of orgel ⁵⁾, n.l. „Mein junges Leben hat ein End", „Unter der Linden grüne", en „Est-ce Mars".

Het is verblijdend, dat deze prachtige variaties, waarvan de eerste en de derde reeds een groote bekendheid verwierven, thans in een goedkoop uitgave verkrijgbaar worden gesteld. Want al is het waar, dat voortreffelijke muziek nooit te duur wordt betaald, toch was het voor de popularisering van het werk van den grootsten Nederlandschen componist gewenscht, dat behalve de goede maar kostbare Deutsche Seiffert- en Nederlandsche Van den Sigtenhorst Meyer-uitgaven ook verzamelingen gingen verschijnen, die voor dezelfde prijzen als de werken van b.v. Bach en Beethoven te verkrijgen waren.

Over Sweelincks muziek is in deze kroniek door wijlen Jan Zwart zoo indringend geschreven, dat

- 4) Uitgave: G. Alsbach & Co., Amsterdam.
- 5) Uitgave: B. Schott's Söhne, Mainz-Leipzig.

wij niet r
waarom ze
trouwens a
uitgave. W
juist deze
melodie de
bundel, en
popularitei

Wanneer
balans me-
moeten do-
En dan m
vreden zij
orgelmuzie
ten, die
eigen kar-
brengen v
hedendaag
muziek. Al
mezz" van
dit reeds e
voor de to-
nikendam,
zijn waard
wikkeling
bleken in
b.v. van M
toekomst.

Wanneer
wikkeling
de groote
muziek, ni
duur de ve
doos onme
keling van
het muziel
Rotterda

N a s c h
artikel kw
6, „kwart
kwint-sext
zijn „kwan

STE

Is

Hooggele
In „De R
J. Wilschut
Leerregelen
standelijk
Met bijzo
van De J.
U schrijft
en dan als
standelijk".
Verder ze
het eens is
zeggen, als
Als antw
omdat ik l
onderschei
Toch vin
ding van
is, blijft m
wordt.
Inderdaa
stelling zu
U dankbaa
Met de 1

Aan Ds

mp

Ook naar
ling van P

Geagte
brief in
ek u in
Prof. Vol
u wil ek
verdachte
in daa
kan die
in „Die
bls. 21).
my proe
king h
put u
jaargang
is n bl
Prof. V
die hand
bewering
Teen 1

de derde zelfs
end, met ge-
bas in var. I.
var. IV, het
roolijke Fuga.
het minst te
oor liggende,
spelingen een
a. De herstel-
drukt, dat ze
izen te onder-

igen"*) van
leden zijn ge-
telden indruk
le jongste van
rd besproken.
er omdat uit-
ponist de ro-
bestudeerd en
an toepassen.
ls de stuwung,
reekt. Het is
teft naar de
n slapen tijd
ijn getoonzet,
lijke moeilij-
gend resultaat
begaafd com-
en inhoud van
veest om deze
en zóó te be-
een stralend
is Asma niet
h dezen eisch
t gerealiseerd.
der melodieu-
Ik wensch te
n; De Heer is
ars aan) heeft
meer volgens
eerst de me-
matiek uit de
k allereert en
c en onrustig
t snelle door-
ls bloemrank-
um. Door het
inmiddels in
van accoord-
king in fortis-
ewerkingen in
als ge in nood
maar de har-
szeggend van

igen" is eigen-
te ontwikkeling
gelkunst. Het
lodietje temid-
lang tevreden.
accus" verleid
st voor te zet-
t den weg van
den voor hun
ht zal komen,
erden weg is,
tiek alleen dat
twoorden kan.
ld nemen aan
ns debuut wij
aan de orgel-
zien, hoeveel
om de schoon-
nenspraak van
tot uiting te
telijk nog wel
rk als dit aan
t. Het imiteert
zonder diens
voering te be-

elinelck ver-
verzorgde her-
s voor piano,
ges Leben hat
e", en „Est-ce

htige variaties,
eds een groote
en goedkoope
d. Want al is
nooit te duur
de popularisee-
en Nederland-
halve de goede
Nederlandsche
ook verzame-
dezelfde prij-
en Beethoven

e kroniek door
geschreven, dat
n.
cipzig.

wij niet meer aannemelijk behoeven te maken
waarom ze zoo voortreffelijk is. Doffein doet dit
trouwens zelf in een instructief naschrift op deze
uitgave. Wij kunnen ons slechts verheugen, dat
juist deze drie variaties, die door hun pakkende
melodie de aandacht gevangen houden, werden ge-
bundeld, en wij voorspellen deze uitgave een groote
populariteit.

Wanneer we nu het actief en passief in deze
balans met elkaar vergelijken, zullen we dit niet
moeten doen door te tellen, maar door te wegen.
En dan mogen wij over het resultaat niet onte-
vreden zijn. Ook op het gebied der Nederlandsche
orgelmuziek blijkt zich een kentering door te zet-
ten, die tot uiting komt in een bezinning op het
eigen karakter van het orgel, en in een omhoog
brengen van de orgelmuziek tot het peil van de
hedendaagsche Nederlandsche orkest- en kamer-
muziek. Al zouden in 1937 alleen maar de „Inter-
mezzi" van Andriessen zijn verschenen, dan was
dit reeds een reden tot gerechtvaardigd optimisme
voor de toekomst. Maar ook de werken van Mon-
nikendam, Peeters en Van den Sigtenhorst Meyer
zijn waard, schakels te worden genoemd in de ont-
wikkeling der Nederlandsche orgelkunst. Verder
bleken in verscheidene minder belangrijke werken,
b.v. van De Vrind, beloften te liggen voor de
toekomst.

Wanneer het belangstellende publiek deze ont-
wikkeling heeft meegemaakt (waaraan men, gezien
de groote waardeering voor onze nieuwere orkest-
muziek, niet behoeft te wanhopen), zal dit op den
duur de verbreiding van cliché-muziek uit de oude
doos onmogelijk maken, en een natuurlijke ontwik-
keling van de orgelmuziek als bijzondere cel van
het muziekorganisme-in-zijn-geheel stimuleren.

Rotterdam.

Mr A. BOUMAN.

Naschrift. In de derde kolom van het vorige
artikel kwamen de volgende zelfouten voor: regel
6, „kwart-kwint-slotaccoord" moet zijn „kwart-
kwint-sextaccoord"; regel 33, „kwartenzangen" moet
zijn „kwartengangen".

STEMMEN UIT ONZE KERKEN

Is „DE" genade onwederstandelijk?

Scheveningen, Januari 1938.

Den Hooggeleerden Heer Prof.
Dr K. Schilder te Kampen.

Hooggeleerde Heer,

In „De Reformatie" van 7 Januari j.l. beroept de heer
J. Wilschut van Rotterdam zich op mijn: „De Dordtsche
Leerregelen", pag. 127, 128, „dat de genade onweder-
standelijk is".

Met bijzondere belangstelling heb ik ook het antwoord
van Ds J. M. Spier en Uw naschrift gelezen.

U schrijft, dat ik het daar heb over de wedergeboorte
en dan als onderdeel, punt D. „de genade is onweder-
standelijk".

Verder zegt U: „Ik ben er zeker van, dat Ds Feenstra
het eens is met wat ik schreef. Ik verzoek hem, het te
zeggen, als het niet zoo is".

Als antwoord op Uw verzoek zou ik kunnen zwijgen,
omdat ik het met Uw helder betoog en Uw duidelijke
onderscheiding volkomen eens ben.

Toch vind ik beter U dit te zeggen, omdat de beschul-
diging van „dreigende deformatie" — hoe het mogelijk
is, blijft mij een raadsel — door velen zoo gretig geloofd
wordt.

Inderdaad is het, meer dan ooit, noodig de probleem-
stelling zuiver te houden. En daarvoor zijn zeer velen
U dankbaar.

Met de meeste hoogachting,

Uw br.,

J. G. FEENSTRA.

Aan Ds Feenstra hartelijk dank. K. S.

IPERSCHOUW

„Biblicisme".

Ook naar Zuid-Afrika springt de vonk over. Een leer-
ling van Prof. Hepp schreef in „Die Kerkblad":

Geachte Redakteur, — In u aantekeninge by my
brief in „Die Kerkblad" van 6 Oktober j.l. sê u dat
ek u in dieselde boek van verdagtes stoot waarin
Prof. Vollenhoven c.s. verkeer. Hierdie bewering van
u wil ek beslis ontken. Ek stoot u nie in die boek van
verdagtes nie, u het self uit eie beweging
in daardie boek gaan staan. Bewys hiervoor
kan die lesers van „Die Kerkblad" kry in u resensies
in „Die Kerkblad" van 17 Maart (bls. 15), 16 Junie
(bls. 21), 1 Septe. (bls. 24) en die brieft bespreking van
my proefschrift van 18 Aug. j.l. Hierdie bespre-
king het u vir die grootste gedeelte ge-
put uit „Correspondentiebladen" (2e
jaargang no. 2, Apr. 1937, p. 41, 42, 45, 46, 47). Dit
is 'n blad wat onder die volgelingen van
Prof. Vollenhoven sirkuleer en wat nie in
die handel is nie. Hierdie feite bewys genoeg van my
bewering hierbo.

Ten hierdie aanval van 'n rigting waarvan die

Sinode van die Gereformeerde Kerke in Nederland
in sitting te Amsterdam 1936 gesê het dat dit van
„gangbare leerings" afwyk (acta art. 212) moes ek
my verdedig en is dit dus nie 'n kwessie van dat
ek u kwalik neem omdat u nie met alles wat in my
boek staan, saamstem nie. Ek verdedig net ons ou
beproeide Gereformeerde standpunt.

Terwille van die eer en aansien van ons offisiële
orgaan in die buiteland sal dit goed wees as „Die
Kerkblad" hom dan glad nie inmeng in 'n wetenskap-
lik-teologiese debat nie. Hou u hande uit die vuur
en u sal nie u vingers verbrand nie.

Beste groete,

U broeder in Christus,
B. J. DE KLERK.

Dordrecht, 25 Okt. 1937.

De Redactie geeft hierop volgend bescheid:

Die bewyse vir sy stelling dat die redakteur uit
eie beweging dan in die boek van verdagtes sou gaan
staan het — die bewyse wat Dr de Klerk aanhaal —
is uiters swak. Die bewyse is dan:

a. dat die redakteur in „Die Kerkblad" van 17 Maart
'n resensie geskrywe het oor die tweede brosjure van
Dr Hepp waarin ons tekenne gegee het dat ons nie
oortuig geraak het dat sekere konklusies van Dr Hepp met logiese konse-
kwensie volg uit sekere aanhalings
wat hy gedoen het!

b. dat die redakteur in „Die Kerkblad" van 16 Junie
'n boek van die heer A. Janse bespreek het wat hy
mooi gevind en daarom aanbeveel het — niteen-
staande die feit dat Dr Hepp vir Janse
'n dilettant noem!!

c. dat die redakteur in „Die Kerkblad" van 1 Sep-
tember die boek van Dr Steen, „Philosophia Deformati-
ta" bespreek het, teen die onhebbelike toon
daarvan enige bedenkinge geopper het en as beswaar
uitgespreek het teen hierdie boek dat dit die be-
staansreg van 'n christelike wysbe-
geerte en 'n christelike wetenskap ver-
werp!!!

d. dat die redakteur van „Die Kerkblad" die proef-
skrif van Dr de Klerk enigszins breed bespreek het
en enige kritiek daarop uitgeoefen het omdat ons
nie in alles met SyHooggeleerde saamstem nie!!

Dit is nou die bewys van Dr de Klerk vir sy stelling
dat die redakteur van „Die Kerkblad" homself vry-
willig sou verklaar het tot 'n volgeling van Prof.
Vollenhoven!! Die geagte broeder sal ons verskoon as
ons glimlag om sy bewyse vir ons Vol-
lenhovianaanse dissipelkap. Sy bewyse be-
wys niks anders nie as dat hy 'n bietjie kleinserig is
as iemand nie met alles saamstem wat daar in sy
dissertasie staan nie.

Geen „rigting" wat van „gangbare lee-
ringen" afwyk, het op hom 'n aanval ge-
maak nie waarteen hy „net ons ou be-
poeide Gereformeerde standpunt"
moes verdedig. Ons wil Dr de Klerk raai
om 'n bietjie versigtiger te wees met in-
sinuasies van „afwyking" van „gang-
bare leerings". Die broeder sal daar-
mee 'n mens aan die lag maak.

Wat die eer en die aansien van „Die Kerkblad"
in die buiteland betref, kan die broeder gerus wees.
Ons is ook glad nie van plan om die teenswoordige
polemieke van Nederland na Suid-Afrika oor te plant
nie. Jammer, dat ons broeder nie sy eie goeie advies
in Nederland belewe het nie: hou u hande uit die
vuur en u sal nie u vingers verbrand nie.

Tot zoover de Redactie. Wij kunnen haar verzekeren,
dat „die eer en die aansien" van haar orgaan in Neder-
land slechts winnen kan, nu zij een al te ijverig disci-
pel van Prof. Hepp er op wees, dat diens polemiek
het tegendeel van overtuigend en sterk is.

Fout van leden of van lid?

Ds Y. K. Vellenga schrijft in „Geref. Kbl. Ov. & Dr.":

Het is nu anderhalf jaar geleden, dat de synode
van Amsterdam een commissie in het leven riep met
de opdracht om eens na te gaan of er onder ons ten
aanzien van bepaalde punten woordgeschillen of leer-
geschillen aan de orde zijn.

Wij komen er nu niet op terug, dat het wat vreemd
gegaan is met de geboorte van die commissie, ze is er.
Ze bestaat nog altijd, maar ze begint veel weg te
krijgen van de volkenbond.

Want evenmin als de volkenbond er in heeft kunnen
slagen te belemmeren, dat haar leden onderling elkaar
in de haren vlogen, heeft deze commissie schijnbaar
kunnen voorkomen, dat de polemiek over de vraag-
stukken, die aan haar ter onderzoeking en behande-
ling waren opgedragen door haar individuele leden,
althans een paar daarvan, publiekelijk en lustig werd
voortgezet.

Dat is een besliste fout.

Niet van de commissie, maar van die leden en het
doet er daarbij niet toe of er een begint en een volgt.

Wanneer men zich bij den volkenbond aansluit,
moet men zich naar het handvest van den volkenbond
gedragen en hem anders verlaten en wanneer men
zich een benoeming als lid van deze commissie heeft
laten welgevallen, gaat het niet aan buiten haar om te
polemiseren zooveel men wil.

Helaas heeft het ten einde neigende jaar ons niet
alleen de zwakheid van den volkenbond, dat is van
zijn individuele leden, nog meer openbaar gemaakt
dan vorige jaren dat reeds deden, maar ook de zwak-
heid van deze commissie, dat is dan van hare leden.

Wij hadden in onze eenvoudigheid gedacht, dat
er nu eens een eind zou komen aan de publieke be-
strijding van elkander, maar zoo is het niet geweest.

Ik ben het met dit stukje eens, behalve dan op één
punt. De Vellenga wijt de schuld aan meer dan één
lid der benoemde commissie; hij zoekt evenwel de
schuld of bij de commissie-als-instituut, die mogelijk
het niet noodig geacht heeft, Prof. Hepp onder het oog
te brengen, dat hij moest ophouden te strijden buiten

deze commissie om, of daarin niet geslaagd is, of bij
Prof. Hepp. Overigens weet Ds Vellenga niet, of er ook
over deze zaak gesproken is binnen de commissie, wat
er daar eventueel gezegd is, en door wie, en door hoe-
veel; gelijk hij evenmin weet, of er ook op dit oogen-
blik nog over deze zaak gehandeld en nagedacht wordt.
Natuurlijk spreek ik hier niet meer, dan wat ik als
man van de pers mag zeggen. Maar ik mag Ds Vellenga
wel vragen: weet gij wel, of er een „handvest" is van
den volkenbond in dit geval? En of men er een hebben
wilde in zijn zin?

Ds Vellenga vergist zich, als hij meent, dat nu een-
maal Prof. Hepp is gaan spreken, en tijdens het be-
staan der commissie is blijven spreken, elk ander lid
der commissie nu maar zou te zwijgen hebben over
wat eenmaal op de markt geworpen is. Stel U voor:
men zou dan het terrein rustig moeten overlaten aan
Prof. Hepp en diens enkele vrienden, die den Heere
danken voor wat ik als een misgreep zie? En het ge-
reformeerde volk zou zonder argumenten moeten blijven
zitten, om alleen maar te genieten van wat Prof. Hepp
in bond met Prof. Kuyper publiceert? Kom, zulk een
premie op de „gestie" van het commissielid Prof. Hepp
kan Ds Vellenga niet bedoelen. Hij richtte zich tot Prof.
Hepp, of tot de commissie-als-instituut, maar
niet tot de pers, die de erger-dan-vóór-Asse-leuze heeft
te confronteeren met wat nu eenmaal door de schuld
van Prof. Hepp, en (eventueel) het zwijgen van de
commissie-als-instituut ter openbare kennis is gekomen.
Moet ik nog eens, en dan voor de zoveelste maal,
vertellen, dat men mij elk oogenblik tot zwijgen bereid
zal vinden over de nog niet afgehandelde punten, maar
alleen als men rechte lijnen trekt, en Prof. Hepp voor
het dilemma stelt: uit de commissie, of uit het bro-
churenharnas?

„Jezus' zoon".

Uit „Oké" (in verband met Kerstfeest):

Stille nacht, heilige nacht,
Jezus' zoon, lang verwacht.....

„Oké"?

O nee.

Jeugddeputaat.

Ds Chr. W. J. Teeuwen sneed dit onderwerp aan in
„Geldersche Kerkbode". Wat hij concreet genomen, be-
doelt, blijkt hieruit:

Op een Arnhemse vergadering heb ik vooropge-
steld, dat de zaak van den jeugddeputaat een kerke-
lijke aangelegenheid is, die allereerst op de kerke-
lijke vergadering thuishoort. Alleen maar... wij
moeten de zaak ook niet te simpel voorstellen. Want
met het jeugdprobleem hebben ook
onze Bonden te maken. De kerken zullen het
vraagstuk van de jeugd, die buiten de Bonden staat,
nooit tot een oplossing brengen zonder met die
Bonden overleg te plegen. Bovendien is de strekking
van mijn voorstel van meetaan deze geweest, de
kerken ook voor het bestaande Bondswerk te acti-
veeren. Het mes wil aan twee kanten
snijden.

En nooit zal er sprake kunnen zijn van overleg
en samenwerking van kerk en bonden, dan via het
door mij voorgestelde instituut van deputaten.

Dat de Bonden aanvankelijk voorzichtig zijn — is
natuurlijk zeer te prijzen.

Maar feu sacré moet er ook zijn.

Ik verheug mij in het mooie Bondshuis te Amers-
foort. Een prachthaard!

En laat ons dan nu het vuur erin opporren, totdat
we allen heerlijk warm zijn.

Prof. Dijk kan best stokers gebruiken.

Kerkrechtelijke bezwaren tegen jeugddeputaten?
Maar als straks mijn generale deputaten bij de
Synode komen met een voorstel om gelden beschik-
baar te stellen, zodat een tiental kandidaten of pre-
dikanten zich beschikbaar stellen voor het jeugdwerk,
moet zoiets dan afstuiten op het kerk-
recht?

Mij dunkt juist door dit voorstel al zijn mijn
generale deputaten althans, ten volle gerecht-
vaardigd.

(Over de kerkrechtelijke positie van mijn classicale
en provinciale jeugddeputaten kunnen wij nog wel
eens praten.) En als men dan weer zucht: waar
moet 't geld vandaan komen? dan zeg ik: uit ons
aller zakken, als wij tenminste nog geloof hebben
in den jare 1938.

„Maar er moet zooveel geofferd worden" — zucht
men weer.

Als wij het nu eens zoóver konden krijgen, dat de
Synode haar fiat gaf aan één collectiezondag per jaar
voor het jeugdwerk. En als wij nu eens zoóver kon-
den komen, dat onze bonden er een amore achter
konden gaan staan. (Ik vraag geen overijldheid. Ik
vraag alleen: Hoor mij nu eens aan. Laat
ons nu eens samen praten? En ik wil daar-
om wel tot beschamens toe vragen!)

Nu dan — als wij eens zoóver konden komen, dat
onze Bonden er zoówaar enthousiast voor werden —
dan had ik op dien eenen collectiezon-
dag vijftigduizend propagandisten:
vijf en twintigduizend jongens en vijf
en twintigduizend meisjes!

Dan becijfer ik een opbrengst van min-
stens f50.000 per jaar. Hoeveel candi-
daten en predikanten, desnoods ook
flinke gereformeerde leidsters kon-
den wij dan niet aan 't werk zetten?
Antwoord geven alsjeblief!

Waar God zulk een overvloed van
werkkracht geeft zijn wij niet verant-
woord met niets aan te grijpen!

Laat ik tenslotte mogen verzekeren, dat ik mijn
voorstellen klaar heb. En ook weloverwogen. Ik wacht
nog op een samenspreking, die mij is toegezegd.

Den moed verloren heb ik nog lang niet.

Och, als wij maar weten: „'t Is U we zaak o Hoofd